

er binnen
visschers
erwerken
men het

vij behou-

af zullen
komt te

rwagierig.
e nu toch

opathieke
zegen uit
sprekend,

verdoeme-
zijn van
ns zwaar
niet deel-
en om ze

en ik een
rp? Leven
ziel?

e maal in
echt meer
prikkel-
vaak her-
en lengte,

aantst niet
aar heen,
en vredig.
ds hooger

waarvan
plotseling

ergaande,
9 vers 11:

te uiteen
en zijn en

eens rond,
chemerige
el het tek-
ik in een

ik in een
menschen
Vie dacht,
aandoen.

eiden zich,

verbijstend,
staantbaar
de duimen
tot ik mij

weemoed-
eens terug
en en het
asel stond
den?

De eerste

Zijn spre-
was. Men
wijs voor-
reukten te

om: voor-
len sprak,
f het elk
den sim-
gemaakt.

reekt niet

zegt men
hebben er

lat in den
l naar het

ijd gedaan
chters van

Jezus een
is in het
riester da-
den ma-
maar ook
na van den

15 : 29).

heeft men
elen, want
loordat het
niet tegen
tegen hem

K. S.

volgd.)

rig nummer.

an het kwade,
ij MJ?

m de profetie

olom 1. re-
l bij Chris-
isjaal komt

is, dat hij blijft wat hij nu is en dan zal hij, evenals zoovele slechte medelids, van lieverlede verzinken in zedelijke en geestelijke verstomping. De tweede is, dat zijn thans onderdrukte persoonlijkheid van lieverlede haar jonge voorwaartse herneemt. Dan zal hij, in plaats van het geloof der gemeente, steeds meer zijn eigen geloof verkondigen en eigen gedachten ontplooiën. En dan zal hij steeds meer de gunst der gemeente verliezen. Er zullen onder de preek steeds meer wantrouwende oogen naar hem worden opgeslagen. De rust in de Kerk zal weg zijn. Er zal spanning in de atmosfeer komen. Harde en ruwe woorden zullen er vallen in den kerkeraad. Ze zullen hem het leven vergiften en hem noodzaak, „hunne landpalen te verlaten“.

Nu stel ik voorop, dat de heer Hilbrandt Boschma niet gereformeerd is, dat zijn heele geesthouding een andere is, dan die van het gereformeerde, en dat hij dus vreemd moet staan tegenover menschen, die van het gereformeerde denken enkele coupures hebben overgenomen, of waarlijk gereformeerd zijn.

Het is dus mogelijk, dat de predikant en de gemeente niet goed geteekend zijn. Het zou onbillijk zijn, de mogelijkheid te vermoeden, dat de schrijver zou vergeten hebben, zijn leven lang, en ook hier dus, dat de andere zijde van de hier verkondigde stellingen ook gepredikt wordt. Het komt ook voor, dat velen van wezenlijk gereformeerde menschen en preekers niet begrijpen, dat naast de verkiezing b.v. de verantwoordelijkheid gepredikt wordt, ja, dat de verkiezing juist de verantwoordelijkheids-verkondiging haar sterksten inslag geeft.

Ik stel dus de mogelijkheid voorop, dat de jonge dominee een ander is, dan hier begrepen is.

Maar anderzijds is het voor ons ook duidelijk, dat, INDIEN inderdaad de gedachtenwereld van het „eenzame dorp“ BEPERKT blijft tot de hier omschreven gedachten, het leven, en het denken, en de probleemstelling, en de preek van deze menschen ongereformeerd is, het hart uitsijdt aan wat gereformeerd is.

En dan heeft de critiek van Hilbrandt Boschma wat te zeggen.

En misschien zal het hemzelf verwonderen, dat er gereformeerden zijn, die het met hem eens zijn; aangenomen, dat inderdaad zijn weergave van den „inventaris“ der dorpsche kerk-gedachten volledig is. Het zal hem verwonderen, zeg ik, want hij zal vermoedelijk den dominee met de weeke stem gereformeerd noemen.

En dat is de man niet. Evenmin als anderen het zijn, die den gereformeerden naam annexeren. De dominee zal waarschijnlijk zijn hersens hebben moeten volproppen met dogmenhistorische wijsheid, maar de gereformeerde dogmatiek niet hebben hooren verkondigen. Niet breed, niet vol. Hij zal waarschijnlijk in kennis gekomen zijn met enkele fragmenten der gereformeerde dogmatiek, en deze dan verstimmelt, en in karikatuurvorm.

En zeer vermoedelijk zal de heer Hilbrandt Boschma den dominee ook niet kunnen zeggen, wat gereformeerd is. Hetgeen te begrijpen is, zolang met dien naam gesold wordt.

Over het „Heere-Heere-zeggen“.

Men klaagt zoo vaak erover, dat de begrippen, die de Bijbel ons geeft, en dat de denk-inhouden, die Christus ons leert te aanvaarden, onder de hand der dogmatische menschen onwillekeurig worden veranderd. Als „Jezus“ eens kon luisteren naar een preek van zoo'n dogmatischen dominee, dan zou Hij schreien, dat men dit en dat van Zijn woorden maakt; zoo luidt dan de klacht.

De ethische broeders zullen wel niet ontkennen, dat zij in die klacht een levendig aandeel genomen hebben, en dat zij ze met haast richten, of doen en helpen richten naar de... Gereformeerden. Die dan ook soms door hen bekeken worden op de manier van Hilbrandt Boschma, zie boven.

Maar het is merkwaardig, dat soms ethischen, en dan lang niet de minsten, want straks komt er wat van een ethisch hoogleeraar, aan hetzelfde euvel mank gaan, zoodra ze iets willen wegredeneeren, dat hun niet aanstaat.

Daar is b.v. de kwestie van de leertucht.

Het reorganisatie-voorstel, dat de hervormde gemeederen beweegt, sprak ook over mogelijke leertucht.

De ethischen zijn daar niet voor, althans niet allen.

Nu zou men zoo kunnen zeggen: het moet gemakkelijk zijn, althans de argumenten op te diepen, die de gereformeerden voor de leertucht aanvoeren. Om dan vervolgens daartegen ernstig te opponeeren. De brieven van Paulus, het voorbeeld der eerste christengemeenten, etc.: de handboeken van het geref. kerkrecht geven materiaal genoeg.

Maar aan dit alles gaat voorbij Prof. Dr A. M. Brouwer, als hij schrijft:

Maar hij Jezus ligt de nadruk niet op de leer. „Niet een iegelijk die tot mij zegt: Heere, Heere, zal ingaan in het koninkrijk der hemelen — m.a.w. niet de zuivere „leer“ waarborgt het Christen-zijn — maar die daar doet dan wil mijns Vaders die in de hemelen is“. Op den wil ligt de nadruk. Het zondigen is een niet-volbrengen van Gods wil. De tucht, waarvan hier sprake is, is levenstucht.

Dit staat in het „Algemeen Weekblad“.

Maar is dit nu een zuivere tegenstelling?

Geen sprake van. De woorden „m.a.w.“ hooren hier niet. Dat „Heere, Heere-zeggen“ heeft met „leer“ niets te maken.

Overigens staat de „wil“ niet buiten de „leer“. Men openbaart volgens Christus en Paulus en de Schrift het wezen van den wil en zijn kens, ook in de wijze, waarop iemand staat tegenover de „leer“. Leer wordt niet slechts gekend of niet-gekend; ze wordt eerst „aangenomen“ of „niet-aangenomen“.

En daar gaat heel de hier gegeven onderscheiding reeds dadelijk mee overboord, en het betoog ook.

Is het wonder, dat, wie zoo vreemd staat tegenover de gedachten van hen, die bestreden worden — ik heb niet het oog op bepaalde ondertekenaars van dezen tijd, maar op de klassiek-gereformeerden, b.v. kathedorbezitters van Utrecht eertijds — ook geen zuiver begrip hebben kan van „Assen“, al wordt er dan ook over gesproken?

K. S.

STEMMEN UIT ONZE KERKEN

Hooggeachte Redactie,

Onlangs werd in „De Wekker“ door een inzender gehekeld het feit, dat in onze kerkdiensten onder het zingen van 'n psalm gecollecteerd wordt. M.i. volkomen juist. Zingen is dikwijls bidden! Indien wij met ons hart zingen: Ps. 119 : 3, Ps. 123 : 1, Ps. 79 : 4, enz., dan is dat een waarachtig gebed. Niet minder onzen eerbied op-eischend en onze aandacht vragend, dan 't gebed, dat de dienaar, als tolk der gemeente, tot God opzandt. En is 't dan niet een zondige oneerbiedigheid, een bedenkelijke lichtvaardigheid, een onverdedigbare inkonsekventie, als onder dat gemeenschappelijk gebed gecollecteerd wordt? Wordt 't dan niet hoog tijd, dat met deze kwade traditie, met deze slechte usance, met deze onheilgealeur gebroken wordt? En voortaan, vóór 't zingen, onder zacht orgelspel gecollecteerd wordt? Ook zou 't m.i. aanbeveling verdienen, om bij 't zingen te gaan staan. Het treft mij altijd, dat, als op een vergadering het „Wilhelmus“ of het „Zij zullen het niet hebben“ gezongen wordt, de menschen zoo spontaan opstaan. Maar zouden wij dan, als wij in ons lied den Koning der koningen, Die met Zijn Geest toch in onze samenkomsten tegenwoordig is, bezingen (Ps. 75 : 1, Ps. 150 h.v.) blijven zitten? O, zeker, 't zit 'n niet in het staande zingen! Maar ook niet in 't zittende zingen! Laten wij van de 2 vormen, die op zichzelf met het wezen niets te maken hebben, den besten kiezen! Velen, ik zeg niet: hebben, maar wel: toonen meer eerbied voor onze Vorstin dan voor onzen God! Wie in militairen dienst is geweest, weet wat 't „de houding aannemen“ zeggen wil, maar hoe is 't dikwijls met de houding in onze samenkomsten gesteld? Ik vrees, dat sommigen de aanwezigheid van club-fauteuils in onze kerken zeer op prijs zouden stellen. Tenslotte zij 't mij vergund, een wensch uit te spreken, n.l. deze: Dat de Synode van Arnhem besluite, om de „eenige gezangen“ belangrijk uit te breiden! Het frappeerde mij, dat bij de ingebruikneming van de Valkenboschkerk te 's-Gravenhage, na 't uitspreken van het Votum gezongen werd Gezang 96. Ik vroeg mezelf af: „Waarom zouden we dat bekende vers ook niet vóór het uitspreken van het Votum mogen zingen?“ Waarom zouden we wel in onze samenkomsten zingen enkele onchristelijke berijmde psalmen (door Da Schilder vroeger in „De Reformatie“ aangehouden!) en niet een aantal schriftuurlijke gezangen? Vooral op de feestdagen wordt door velen de wenschelijkheid van 't N.T. kerklied gevoeld. Vrees is nog altijd een slechte en onbetrouwbare raadgeefster, ook op kerkelijke vergaderingen. Ik ben er diep van overtuigd, dat heel velen in onze kerken (n'enquête zou 't bewijzen!) hunkerend uitzien naar het N. T. kerklied. Niet alleen jonge menschen, maar ook vele ouderen, ik denk aan den grijzen Prof. Lindeboom. God geve, dat de Synode van Arnhem, ook in dit opzicht, toone, wars te zijn van alle ongezond en verstarrend conservatisme, opdat wij straks, niet alleen in onze gezinnen, ook in onze Geref. gezinnen, maar ook in onze samenkomsten, in ons N. T. kerklied mogen uitjubelen de grootheid, den roem en de majesteit van onzen Heere en Heiland, Die (we hebben 't pas weer herdacht!) arm geworden is, daar Hij rijk was, om door Zijne armoede, ons rijk te maken!

Amsterdam-Oost.

JOH. LANKESTER.

KERKNIEUWS

GEREFORMEERDE KERKEN.

Tweetal te:

Amsterdam-N.: D. J. B. Allaart te Kollum en W. F. M. Lindeboom, cand., hulppr. te Amsterdam-Noord.
Leens: B. G. de Bruijn te Gude en Nieuwe-Bidzyl en H. J. Hoek te Gaast.
Urk: J. H. A. Bosch te Alphen a.d. Rijn en L. K. Wessels te Burum.
Oost- en West-Souburg: E. de Jong te Bellingwolde en E. Smilde te Edam.

Beroepen te:

Balk, Dwingelo en Wijk: W. F. M. Lindeboom, cand., hulppr. te Amsterdam-Noord.
Leens: H. J. Hoek te Gaast.
Oudega (Small.) Chr. W. J. Teunissen, cand. te Leiden.
Steenwijk: W. H. v. d. Vegt te Bergum.
Urk: L. K. Wessels te Burum.

Aangenomen naar:

Drachten (Vao. J. H. Kuiper): H. Th. v. Munster te Lollum.

Bedankt voor:

Leens: S. Wouters te Dronrijp.

Afscheid van:

Himden-Oost: H. Holtrop. Tekst Hebr. 13:8.

Jubilea:

19 Januari: J. C. v. Manigen te Hijken, 40 jaar.

Overleden:

31 December: E. C. B. v. Herwerden, Em. pred. te Rhon, 61 j.

Nieuwe predikantsplaatsen.

Te Scheveningen besloot de Kerkeraad der Geref. Kerk over te gaan tot het beroepen van een vijfden predikant.

Candidaten tot den H. Dienst.

De heer H. van Maare, Theol. cand. aan de Vrije Universiteit te Amsterdam, wonende te Loenen a. d. Vecht, deelt mede, dat hij van heden af gaarne een eventueel beroep naar een der Geref. Kerken in overweging nemen zal.

— Na ruim 40-jarigen dienst in de Geref. kerken als oefenaar zal de heer R. Kuiper te Schiermonnikoog, nu in het voorjaar zijn arbeid neerleggen en zich metterwoor te Hindeloopen vestigen.

Hulppredikerschap.

De heer A. S. Timmer, Theol. cand. te Groningen, ontfang van de Geref. Kerk te Bedum een benoeming als hulpprediker. Hij heeft deze benoeming aangenomen. Zijn adres is tot 1 Maart 1930: Groningen, Tuinbouwstraat 47b, daarna: Bedum.

Geref. Zuiderzee-comité.

Cand. J. Jonker, van Werkendam, heeft de benoeming van de Kerk van Wieringen voor het Evangelisatiewerk in het Chr. Tehuis van het Algr. Geref. Zuiderzee-comité te Den Oever aangenomen.

Kerkgezang.

Te Bandoeng (Java) heeft de Kerkeraad der Geref. Kerk, gezien de eenstemmigheid in dezen op een gehouden Gemeentevergadering besloten het rhythmisch zingen in te voeren, zoodra de in Holland bestelde psalmboeken ontvangen zijn.

N. van der Blom.

De heer N. van der Blom, sinds 1919 oefenaar bij de Geref. Kerk van Oist (O.), viert heden zijn 80-sien verjaardag. Voorheen was hij als zoodanig verbonden aan de Geref. Kerk van Smilde B.

— Volgens het agendum voor de Classicale vergadering der Geref. Kerken, te houden te Terneuzen, op 7 Januari a.s., zal o.a. aan de orde komen het voorstel van de Kerk van Aardenburg, om een bespreking te houden over de mogelijkheid van het beroepen van een derden predikant voor West Zeeland-Vlaanderen, ten doel hebbende de versterking van het Geref. Kerkelijk leven en het krachtiger aanvaarten van het Evangelisatiewerk.

— De Kerkeraad van 's-Gravenhage-West verzoekt allen Raden van Zusterkerken het vertrek van leden en vooral van doopleden naar 't ressort zijner Kerk zoo spoedig mogelijk te willen melden. 't Adres van het Kerkelijk Bureau is: Loosduinse kade 359.

„GEREF. KERKEN IN HERSTELD VERBAND“.

Bedankt voor:

Tienhoven (als hulppred.): M. Fokkema, cand. te Amsterdam.

CHR. GEREFORMEERDE KERK.

Bedankt voor:

Bunchoen: J. W. v. Roo te Barendrecht.
Rotterdam-C.: W. Dijkveld te Haarlem-C.

GEREF. GEMEENTEN.

Beroepen te:

Goes: J. D. Barth te Vlaardingen.
Veenendaal: R. Kok te Gouda.

NEDERLANDSCHE HERVORMDE KERK.

Drietal te:

Joure: G. Elzenga te 's-Gravenzande, B. Tuinstra te Soesterberg en J. A. ten Bokkel Huinink te Numansdorp.

Beroepen te:

Bleiswijk: J. Bakker, cand. te Benschop.
Burse (toez.): M. C. W. Wegeling te 's-Heerenhoek.
den Bommel: J. H. Koster te Montfoort.
Joure: J. A. ten Bokkel Huinink te Numansdorp.
Kethel: O. S. Casemier te Stavoren.
Koekange (De): A. Oskamp, hulppr. te Wemdinge.
Krimpen a. d. Lek: D. Th. Kerk te Heteren.
Oosterwierum (toez.): Dr G. Smit te Makkum.
Sloten (Fr.): O. Huistra, cand. te Scharnegoutum.
Trecht: P. v. d. Stuy te Benesse.
Vollenhove (van, J. de Wit): H. B. Spijkhorst te Gaast.

Aangenomen naar:

Echteld bij Tiel: A. Hoogendijk te Elat (U.).
Holtjen (toez.): J. Jebbink te Steggerda.
Utrecht (van, wijlen J. Quast): E. van Meer te Wageningen.
Vreeswijk: J. G. Woelderink te Hoornaar.
Windheim: P. Groot te Gjaanbrug.

Bedankt voor:

Eemnes-Buiten: D. E. J. Hupkes te Oosterwolde (G.).
Hilgersborg (2e pred. pl.) en Monnikendam: T. M. Loran te Brille.
Loon op Zand: J. G. Woelderink te Hoornaar.
Nieuw-Beyerland: J. Bakker, cand. te Benschop.
Nieuw-Buinen: J. G. H. Vermaat te Onneslenderwijk-Zuidwending.

Overleden:

30 December: Ph. J. Hoesdemaker, Pred. te Doesburg, 52 j.